

ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

SITUATIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTORS UNDER KHONKAEN
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

พิมพ์ชนก พูลเพิ่ม^{1,*} และพระมหาศุภชัย สุภกิจโจ²

PIMCHANOK PULPERM^{1,*} AND PHRAMAHA SUPACHAI SUPAKITJO²

^{1,2}มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

^{1,2}Mahamakut Buddhist University Isan Campus

*Corresponding Author E-mail: Pimchanok2877@gmail.com

บทความวิจัย (Research Article)

Received 20 July 2024, Revised 8 October 2024, Accepted 16 October 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 208 คน ได้รับแบบสอบถามกลับมา จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม และภาวะด้านผู้นำแบบมอบหมายงาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 และ 4.55 ตามลำดับ อยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ ด้านภาวะผู้นำแบบขายความคิด และด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 และ 4.19 ตามลำดับ และ 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศต่างกันมีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระดับการศึกษาต่างกัน และมีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีภาวะผู้นำตามสถานการณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำตามสถานการณ์, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were as follows: 1) to study the level of situational leadership of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 2 and 2) to compare situational leadership of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 2 with different sex, education, and work experience. The target group was administrators, totaling 208 people. A questionnaire was used to collect data. 208 questionnaires were returned, accounting for 100%. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance. The results of the research were as follows: 1) The level of situational leadership of the school administered under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 2, in overall was in high ($\bar{x}=4.47$). While considering each aspect, aspects of participatory leadership and aspects of delegative leadership were at the highest level ($\bar{x}=4.75$ and $\bar{x}=4.55$), respectively. Aspect of selling and aspect of directive leadership were at a high level ($\bar{x}=4.45$ and $\bar{x}=4.19$), respectively. 2) Comparing situational leadership of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 2 with different sex, education, and work experience found that administrators with different sex had no different opinion statistically significant at 0.05. However, different education and work experience had different opinion statistically significant at 0.05.

Keywords: Leadership, Situational Leadership, Educational Institute Administrators

1. บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดสาระเกี่ยวกับการศึกษาไว้ใน มาตรา 49 ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้ อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยรัฐต้องดำเนินการตามนโยบายด้านสังคม สาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม รัฐจะต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบ ให้สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ ให้มีการพัฒนา คุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมี จิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันนับว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัด การศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งได้กำหนด แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐขึ้น ในนโยบายด้านการศึกษาโดยที่รัฐจะต้องพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัด การศึกษาให้กับบุคคลในทุกระดับ และทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและ บุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถ ทนต่อความเจริญก้าวหน้าและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของ สังคมโลก ทั้งนี้ การบริหารสถานศึกษา จึงจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการ สื่อสารกับบุคคลผู้ได้บังคับบัญชา และในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จตาม วัตถุประสงค์ที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ ดังนั้น “ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา” จึงถือเป็น เรื่องสำคัญในการจัดการศึกษาที่จะทำให้ องค์กรหรือสถานศึกษานั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษาได้กำหนด ไว้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มีผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำสูงสุดของสถานศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ และเพื่อเป็นการศึกษา เปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่มี เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน มีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ในระดับใด และเพื่อให้เป็นตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ในยุคสมัยที่โลกเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ในการบริหารงานในสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง "ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2" เพื่อทราบถึงระดับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เพื่อนำไปพัฒนาการบริหารการศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

2.2 เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เรื่อง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 208 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับซึ่ง แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2) เรื่อง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 ด้าน คือ 1.) ภาวะผู้นำแบบสั่งการ 2.) ภาวะผู้นำแบบขายความคิด 3.) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม 4.) ภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert Scale) มี 5 ระดับ โดยกำหนดค่าคะแนน 5 ระดับ

โดยมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความครอบคลุมของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มีค่า IOC ระหว่าง 0.60-1.00 มีเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.91 ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านทางออนไลน์ Google Form และได้รับแบบสอบถามกลับคืนคิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติทดสอบที (t-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) วิเคราะห์เป็นรายข้อ รายด้านและโดยรวม กำหนดเกณฑ์แล้วนำไปแปลผลเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	ภาวะผู้นำตามสถานการณ์อยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	ภาวะผู้นำตามสถานการณ์อยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	ภาวะผู้นำตามสถานการณ์อยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	ภาวะผู้นำตามสถานการณ์อยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	ภาวะผู้นำตามสถานการณ์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 สรุปผลการวิจัยดังนี้
ตารางที่ 4.1 แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของ กลุ่มตัวอย่าง (n=208)

สถานะผู้ตอบแบบสอบถาม		ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	115	55.3
	หญิง	93	44.7
2. ระดับการศึกษา	ปริญญาโท	64	30.8
	สูงกว่าปริญญาโท	144	69.2
3. ประสบการณ์การทำงาน	น้อยกว่า 5 ปี	9	4.3
	ตั้งแต่ 5-10 ปี	43	20.7
	มากกว่า 10 ปี	156	75.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 55.30 และเพศหญิง จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 44.70 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาโทจำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 69.20 และปริญญาโท จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 30.80 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมาได้แก่ ตั้งแต่ 5-10 ปีจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 20.70 และน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.30 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	4.75	0.50	มากที่สุด
2. ด้านภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน	4.55	0.46	มากที่สุด
3. ด้านภาวะผู้นำแบบขายความคิด	4.45	0.50	มาก
4. ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ	4.19	0.42	มาก
โดยรวม	4.47	0.39	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ระดับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้านพบว่า 2 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม และด้านภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 และ 4.55 ตามลำดับ และ 2 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำแบบขายความคิด และด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 และ 4.19 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. มีการเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อผู้ใต้บังคับบัญชา	4.81	0.54	มากที่สุด
2. มีการเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมใน วางแผนปฏิบัติงาน และการประเมินผลต่าง ๆ	4.75	0.51	มากที่สุด
3. มีการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันต่อผู้ใต้บังคับบัญชา	4.72	0.61	มากที่สุด
โดยรวม	4.75	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ที่ ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ ท่านมีการเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อผู้ใต้บังคับบัญชา, ท่านมีการเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมใน วางแผนปฏิบัติงาน และการประเมินผลต่าง ๆ, ท่านมีการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.81, 4.75 และ 4.72 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ด้านภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน

ด้านภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. มีการมอบหมายงานที่รับผิดชอบให้ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างชัดเจน	4.72	0.51	มากที่สุด
2. ให้เกียรติและไว้วางใจต่อการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา	4.71	0.52	มากที่สุด
3. ให้คำแนะนำการสนับสนุนเล็กน้อย เพื่อให้ผู้ตามเข้าใจในปัญหาแผนงาน	4.48	0.61	มาก
4. มีการเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนในการตัดสินใจดำเนินงานด้วยตนเองอย่างเต็มที่	4.44	0.60	มาก
5. ให้อิสระในการทำงานต่อผู้ใต้บังคับบัญชา	4.43	0.61	มาก
โดยรวม	4.55	0.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน โดยรวมอยู่ที่ ระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.55 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ ท่านมีการมอบหมายงานที่รับผิดชอบให้ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างชัดเจน และท่านให้เกียรติและไว้วางใจต่อการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 และ 4.71 ตามลำดับ อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ ได้แก่ ท่านให้คำแนะนำการสนับสนุนเล็กน้อย เพื่อให้ผู้ตามเข้าใจในปัญหาแผนงาน, ท่านมีการเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนในการตัดสินใจดำเนินงานด้วยตนเองอย่างเต็มที่ และท่านให้อิสระในการทำงานต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 , 4.44 และ 4.43 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ด้านภาวะผู้นำแบบขายความคิด

ด้านภาวะผู้นำแบบขายความคิด		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1.	กำหนดทิศทางการทำงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างชัดเจน	4.64	0.56	มากที่สุด
2.	ให้การช่วยเหลือในการทำงานต่าง ๆ ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา	4.44	0.64	มาก
3.	มีการใช้เทคนิคการเสริมแรง สนับสนุน อำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสำเร็จของงาน	4.41	0.60	มาก
4.	ให้การสนับสนุนความต้องการของผู้ตาม แนะนำหรือขายความคิดให้ไปพิจารณา รวมไปถึงการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ ก่อนการตัดสินใจ	4.31	0.62	มาก
โดยรวม		4.45	0.50	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบขายความคิด โดยรวมอยู่ที่ ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.45 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ ได้แก่ ท่านกำหนดทิศทางการทำงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างชัดเจน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ ได้แก่ ท่านให้การช่วยเหลือในการทำงานต่าง ๆ ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา, ท่านมีการใช้เทคนิคการเสริมแรงสนับสนุน อำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสำเร็จของงาน และท่านให้การสนับสนุนความต้องการของผู้ตาม แนะนำหรือขายความคิดให้ไปพิจารณา รวมไปถึงการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ ก่อนการตัดสินใจค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44, 4.41 และ 4.31 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ

ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ		ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1.	มีการกำหนดงานไว้อย่างชัดเจน	4.73	0.59	มากที่สุด
2.	มีการกำหนดช่วงเวลา และขั้นตอนการทำงานไว้อย่างเป็นระบบ	4.66	0.62	มากที่สุด
3.	เน้นการออกคำสั่งหรือการสื่อสารทางเดียว อย่างเข้มงวดเด็ดขาด	3.76	0.62	มาก

ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
4. มีการสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานโดยยึดตนเองเป็นหลัก	3.65	0.67	มาก
โดยรวม	4.19	0.42	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ โดยรวมอยู่ที่ ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.42 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อได้แก่ ท่านมีการกำหนดงานไว้อย่างชัดเจน และท่านมีการกำหนดช่วงเวลา และขั้นตอนการทำงานไว้อย่างเป็นระบบ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 และ 4.66 ตามลำดับ อยู่ในระดับมาก 2 ข้อได้แก่ ท่านเน้นการออกคำสั่งหรือการสื่อสารทางเดียว อย่างเข้มงวดเด็ดขาด และท่านมีการสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานโดยยึดตนเองเป็นหลัก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 และ 3.65 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่มีเพศต่างกัน

ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา	เพศชาย (n=115)		เพศหญิง (n=93)		t	Sig.
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	4.82	0.42	4.67	0.59	1.963	0.051
2. ด้านภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน	4.56	0.42	4.55	0.51	0.146	0.884
3. ด้านภาวะผู้นำแบบขายความคิด	4.46	0.48	4.43	0.52	0.356	0.722
4. ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ	4.20	0.38	4.19	0.47	0.181	0.857
โดยรวม	4.49	0.35	4.45	0.44	0.695	0.488

จากตารางที่ 4.7 แสดงผลการเปรียบเทียบผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่มีเพศต่างกันมีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test Independent Sample) ซึ่งใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมายสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า ค่า Sig. = 0.488 มากกว่า 0.05 หมายความว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่มีเพศต่างกันมีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา	ปริญญาโท (n=64)		สูงกว่าปริญญาโท (n=144)		t	Sig.
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	4.42	0.73	4.90	0.25	5.139*	.000
2. ด้านภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน	4.34	0.61	4.64	0.34	3.700*	.000
3. ด้านภาวะผู้นำแบบขายความคิด	4.32	0.65	4.50	0.40	2.012*	.047
4. ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ	4.05	0.59	4.26	0.31	2.601*	.011
โดยรวม	4.28	0.56	4.56	0.25	3.787*	.000

จากตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test Independent Sample) ซึ่งใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมายสองกลุ่มที่เป็นอิสระจากกัน ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่าค่า Sig. = .000 น้อยกว่า 0.05 หมายความว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน

ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา	น้อยกว่า 5 ปี (n=9)		ตั้งแต่ 5 – 10 ปี (n=43)		มากกว่า 10 ปี (n=156)	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1. ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	3.40	0.74	4.41	0.62	4.92	0.21
2. ด้านภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน	3.60	0.50	4.28	0.52	4.68	0.33
3. ด้านภาวะผู้นำแบบขายความคิด	3.61	0.54	4.24	0.57	4.55	0.40
4. ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ	3.41	0.59	4.08	0.55	4.27	0.31
โดยรวม	3.52	0.44	4.25	0.47	4.59	0.24

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ซึ่งใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงตามตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน

ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	SV	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	25.844	2	12.922	96.003*	.000
	ภายในกลุ่ม	27.592	205	.135		
	รวม	53.436	207			
2. ด้านภาวะผู้นำแบบมอบหมาย งาน	ระหว่างกลุ่ม	6.962	2	3.481	23.201*	.000
	ภายในกลุ่ม	30.758	205	.150		
	รวม	37.720	207			
3. ด้านภาวะผู้นำแบบขาย ความคิด	ระหว่างกลุ่ม	9.964	2	4.982	24.429*	.000
	ภายในกลุ่ม	41.806	205	.204		
	รวม	51.769	207			
4. ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ	ระหว่างกลุ่ม	13.886	2	6.943	46.290*	.000
	ภายในกลุ่ม	30.747	205	.150		
	รวม	44.633	207			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	12.630	2	6.315	64.132*	.000
	ภายในกลุ่ม	20.187	205	.098		
	รวม	32.817	207			

จากตารางที่ 4.10 แสดงค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันโดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) โดยรวมพบว่า ค่า Sig. = .000 น้อยกว่า 0.05 หมายความว่า ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่มีประสบการณ์การทำงานที่ต่างกันมีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ข้อที่ 3

จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีภาวะผู้นำตามสถานการณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบรายคู่ (Multiple comparison) โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) ทำการทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังแสดงในตารางที่ 4.11-4.15

สรุปผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามเพศระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่มีระดับการศึกษาต่างกันและมีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

5.1 ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผลการวิจัยระดับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้บริหารที่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารของตนให้เหมาะสมโดยมีการเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ให้คำแนะนำการสนับสนุนให้การช่วยเหลือในการทำงานและมีการกำหนดงานไว้อย่างชัดเจน และมีการกำหนดช่วงเวลาและขั้นตอนการทำงานไว้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรพงษ์ วัจนะรัตน์ (2566) ได้ศึกษา เรื่องภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของอาจารย์โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2 ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม พบว่า ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะเนื่องจากผู้บริหารในการอภิปรายปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ผู้บริหารจะกระตุ้นให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการคิด ทำ และตัดสินใจ รวมทั้งรับฟังและพิจารณาข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วน เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ผู้บริหารยังมอบหมายหน้าที่และให้ความรับผิดชอบแก่บุคลากร พร้อมทั้งให้การช่วยเหลือ สนับสนุน และคำปรึกษาตลอดจนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ให้สำเร็จลุล่วงตามที่คาดหวัง สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรินทร์ โนนทอง (2565) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด

5.3 ด้านภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน พบว่า ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ด้านภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะเนื่องจากการบริหารและสนับสนุนทีมงานโดยการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารแสดงความไว้วางใจและให้ความเชื่อมั่นในศักยภาพของผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน โดยมอบอำนาจและความรับผิดชอบให้แก่พวกเขาในการตัดสินใจและดำเนินการ ผู้บริหารจะเป็นที่สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับชืงษากำหนดแผนงานและแนวทางการทำงานของตนเอง และคอยสังเกตและติดตามการปฏิบัติงานเพื่อให้แน่ใจว่างานสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรินทร์ โนนทอง (2565) ได้ศึกษา เรื่องภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน อยู่ในระดับมากที่สุด

5.4 ด้านภาวะผู้นำแบบขายความคิด พบว่า ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ด้านภาวะผู้นำแบบขายความคิด อยู่ในระดับมาก เพราะเนื่องจากผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ เน้นการให้ความชัดเจนในรายละเอียดของงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้พวกเขาเข้าใจเป้าหมายและความต้องการของผู้บริหารอย่างชัดเจน ผู้บริหารยังเลือกที่จะไม่ลงมือปฏิบัติงานโดยตรง แต่เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำต่าง ๆ แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้พวกเขาสามารถปฏิบัติงานได้ตรงตามความต้องการของผู้บริหาร ในขณะเดียวกันยังเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาซักถามหรือขอความช่วยเหลือในกรณีที่พวกเขามีคำถามหรือไม่เข้าใจเกี่ยวกับงาน การเสริมแรงของผู้บริหารจะทำให้งานเป็นไปอย่างราบรื่นและสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรพงษ์ วัจนะรัตน์ (2566) ได้ศึกษา เรื่องภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของอาจารย์โรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนด้านภาวะผู้นำแบบขายความคิด อยู่ในระดับมาก

5.5 ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ พบว่า ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ อยู่ในระดับมาก เพราะเนื่องจากการบริหารงานของผู้บริหารโดยการกำหนดความคาดหวังและมาตรฐานของงานอย่างชัดเจน รวมถึงกำหนดเวลาและขั้นตอนการทำงานให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในทีมเข้าใจและทำตามได้อย่างเหมือนกัน นอกจากนี้ยังมีการกำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ อย่างชัดเจนเพื่อให้ทำงานอย่างมีระเบียบเรียบร้อย ผู้บริหารยังระบุงานอย่างละเอียดและบังคับบัญชาอย่างเข้มงวดและเด็ดขาด โดยระบุความคาดหวังในการสำเร็จของผลงานทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ ซึ่งจะช่วยให้บุคลากรเข้าใจและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่คาดหวัง สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรินทร์ โนนทอง (2565) ได้ศึกษา เรื่องภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารโรงเรียนด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ อยู่ในระดับมาก

5.6 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่มีเพศต่างกัน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่มีเพศต่างกัน มีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากผู้บริหารชายและผู้บริหารหญิงในสถานศึกษามีแนวโน้มที่คล้ายกันในการพัฒนาตนเองและปฏิบัติตามนโยบายของสถานศึกษา พวกเขาเต็มใจที่จะรับการอบรมและศึกษาดูงาน เข้าร่วมการประชุมประจำเดือน รวมถึงรับผิดชอบหน้าที่ของตนอย่างใจความและความรับผิดชอบต่อสถานศึกษาที่เป็นลูกค้ำ ผู้บริหารทั้งสองเพศยังพยายามที่จะพัฒนาความรู้และมีวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเป็นเส้นทางที่ชัดเจนสู่ความสำเร็จของสถานศึกษาและการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน ด้วยความเคารพและความเข้าใจที่มีในการทำงาน พวกเขาเป็นต้นแบบที่ดีให้ผู้อื่นไปตามอย่างจริงจังด้วยการพัฒนาตนเองและการปฏิบัติตามนโยบายที่ถูกต้องขององค์กรที่พวกเขาทำงานอยู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรทิพย์ จิตอำ (2566) ได้ศึกษา เรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.7 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีภาวะผู้นำตามสถานการณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจาก ผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีส่วนใหญ่ก็มีประสบการณ์และทักษะการคิดที่เชื่อถือได้ เข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานอย่างลึกซึ้ง การเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในที่ทำงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและทักษะในการบริหารจัดการการศึกษาที่มีระดับสูงกว่าปริญญาตรีมักเปิดโอกาสให้ข้าราชการครูเติบโตและพัฒนาตนเองอย่างมากขึ้น เนื่องจากความรู้และทักษะที่ได้รับ เขาสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องได้มากขึ้น จึงไม่แปลกที่ข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจะมีค่าเฉลี่ยที่สูงกว่าข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณ ดวงเทศ (2565) ได้ศึกษา เรื่องการศึกษาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสภวิทยาสหวิทยาเขตริมกก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย จำแนกตามประสบการณ์การทำงานในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.8 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีภาวะผู้นำตามสถานการณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจาก ประสบการณ์ทางด้านการบริหารของผู้บริหารภายใต้สถานการณ์ที่หลากหลาย เช่น การตัดสินใจในการเลือกใช้วิธีการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา การจัดการปัญหาที่มีลักษณะและระดับความซับซ้อนต่าง ๆ การปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เป็นอุปสรรค และการทำงานภายใต้เงื่อนไขที่ซับซ้อน ประสบการณ์ในการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรรณ ดวงเทศ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสภวิทยาสหวิทยาเขตริมกก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย จำแนกตามประสบการณ์การทำงานในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารของตนให้เหมาะสมกับโดยมีการเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชา แสดงความคิดเห็นปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ให้คำแนะนำการสนับสนุนให้การช่วยเหลือในการทำงานอย่างชัดเจน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้กับผู้บริหารสถานศึกษาที่ สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในยุคปัจจุบันและในอนาคตควรจัดอบรม ศึกษาดูงานฯ เพื่อให้ครูและบุคลากรเห็นถึงสมรรถนะในตัวผู้นำตามสถานการณ์ของเหตุการณ์ปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งจะส่งผลดีต่อ สถานศึกษาและผู้ใต้บังคับบัญชาต่อไป

6.1.2 การผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนั้นควรมีการส่งเสริม สนับสนุน ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหาร

สถานศึกษา ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมให้สูงยิ่งขึ้นไปอีก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษา และเพิ่มการปฏิบัติงานให้กับผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองให้เพิ่มมากขึ้น

6.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

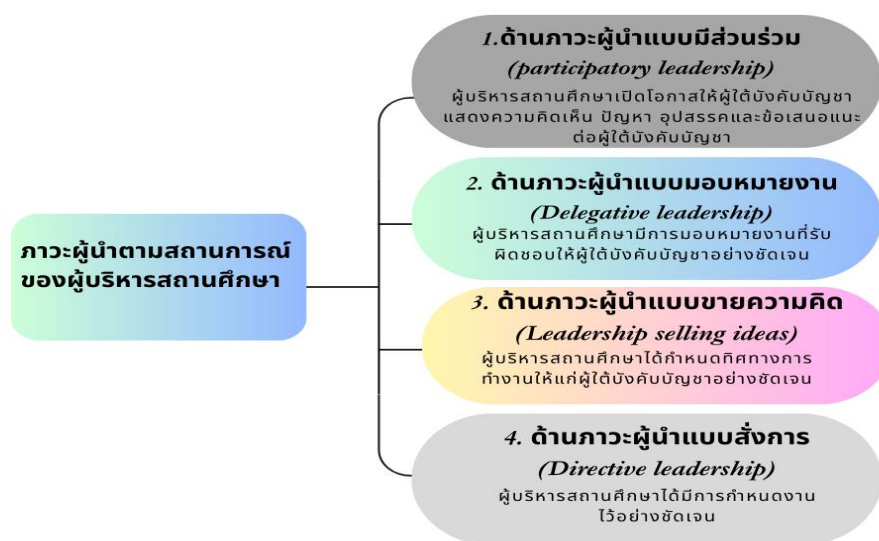
6.2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางภาวะผู้นำตามสถานการณ์ เพื่อจะได้ผลการวิจัยที่หลากหลายและชัดเจนมากขึ้น

6.2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางภาวะผู้นำตามสถานการณ์

7. ข้อค้นพบจากการวิจัย

ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา คือ คุณลักษณะหรือพฤติกรรมความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการให้คำแนะนำหรือสั่งการในแต่ละสถานการณ์ ให้ผู้ตามปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ ซึ่งการแสดงออกนั้นไม่มีลักษณะตายตัว หรือรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ผู้วิจัยได้ศึกษาจากทัศนะของนักปราชญ์ นักการศึกษา และนักวิชาการ จำนวน 10 ท่าน จำแนกประเด็นที่แสดงถึงภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ที่มีความถี่สูงสุดได้ 4 ด้านด้วยกัน โดยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้

- 1) ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม
- 2) ด้านภาวะผู้นำแบบมอบหมายงาน
- 3) ด้านภาวะผู้นำแบบขายความคิด
- 4) ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ

ภาพที่ 1 ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

8. บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับอัปเดต): แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์. กรุงเทพมหานคร.
ก้องภพ วิชญกุล. (2565). ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพด้านการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1.

- จันทร์ทิพย์ จิตอำ. (2566). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1.
- ชัยณรงค์ สร้างช้าง. (อ้างในวรรณา ไทยประยูร, 2561). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2566). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน มัธยมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก.
- ชนะชัย เชาว์พลกรัง และกาญจนา ภัทรวิวัฒน์. (2554). แบบภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4.
- ชนะชัย เชาว์พลกรัง. (2561). ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติในการบริหารการสถานศึกษาแบบภาวะผู้นำตาม สถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4.
- บุญชม ศรีสะอาด และสุริทอง ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: สุวีริยา สาส์น.
- พัชรินทร์ โนนทอง. (2565). ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู.
- พิมพ์ลักษณ์ จันทวงศ์. (2557). (อ้างในวรรณพร ตรีชัยศรี). ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำตามสถานการณ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษากับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 2.
- ภัทรพงษ์ วัจนะรัตน์. (2566). ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของอาจารย์โรงเรียนสาธิต สังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร.
- วรรณณ ดวงเทศ. (2565). ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสหวิทยาเขตริมกก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย.
- วิชณุกร แต่งแก้ว. (2563). ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคลของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3.